

Crataegus flabellata var. grayana FK UPPSALA E **– häckhagtorn FK UPPSALA E E**

Styvt upprättväxande buskträd, mycket lämplig till klippt häck

KORT VÄXTBESKRIVNING

Växtnamn: Crataegus flabellata var. grayana FK UPPSALA E – häckhagtorn FK UPPSALA E
Härdighet: Zon 1-7
Växtsätt: Kraftig buske/litet träd med upprätt växtsätt, höjd 4-5 m
Blomning: Vita blommor i juni
Frukt: Röda frukter
Blad/grenar: Kraftiga tornar. Friskt grönt bladverk, stark orange höstfärg.
Växtplats: Soligt-halvskugga. Anspråkslösa jordkrav.
Användning: Utmärkt som häckväxt
Övrigt: Tål industrimiljö. Uppskattad av fåglar för skydd och frukt.
E-merit: Enhetlig. Artäkta. Fin höstfärg och fruktsättning. Svensk frökälla.
Ursprung: Utvald av Tomas Lagerström, Projekt Svenska Frökällor, SLU, Ultuna (planteringar i Uppsala).

UTFÖRLIG VÄXTBESKRIVNING

Bakgrund/ursprung

Denna art har länge producerats och använts under namnet Crataegus intricata, amerikansk hagtorn. När projekt Svenska Frökällor startade noterades att det rådde fullt kaos i vad som kallades och användes som amerikansk hagtorn till häckar i landet. Det konstaterades att minst 4-5 arter förekom och att den bästa och mest pålitliga av dessa var en art som heter C. flabellata var. grayana.

De flesta hagtorn, som är eller har varit i kultur, härstammar från Nordamerika. Enbart i Kew Gardens i England växer 150 amerikanska hagtornarter. Det är lätt att förstå att sammanblandningar har skett och att många arter har figurerat under samma namn. Häckhagtorn växer vild i ett stort område i nordöstra Nordamerika. E-materialet härstammar från en lång häck i Uppsala, som valdes ut i början av 80-talet.

Beskrivning

Växten är styvt upprätt. Knopparna är runda, blanka, rödvioletta och sitter tätt mot skottaxeln. Unga skott är, liksom de kraftiga 3-8 cm långa, lätt böjda tornarna, vackert glänsande bruna med inslag av vinrött. Lite äldre skott antar en ljusgrå färg.

Häckhagtorn blommar i maj med vita blommor, 1,5-2 cm i diameter. Blommorna sitter i mindre samlingar spridda över hela växten, företrädesvis i de övre och av ljus gynnade delarna. Frukterna är runda, lätt kantiga eller åsiga, 1-1,5 cm i diameter, vackert röda men mörknar med tiden och sitter kvar på buskarna tills de äts upp av fåglar under senhösten - vintern. Frukterna har fina vita punkter samt är lätt behårade.

Bladen är brett äggrundade med kilformad bas, 3-7 cm långa. Bladen har 4-6 par vassa flikar på de övre två tredjedelarna av bladets längd. Bladkanterna är fint dubbelt sågade. Bladen är platta, släta med nedsänkt nervatur. Bladverket antar en vacker gulorange höstfärg i början till mitten av oktober i Mellansverige. Starkväxande plantor har senare höstfärgning.

Häckhagtorn är mycket härdig och kan odlas i zon 1-7. Den är frisk och drabbas vanligen inte av sjukdomar. E-materialet är väldefinierat, och plantproduktionen har pågått i 20 år utan uppehåll.

Växtplats

Häckhagtorn växer bra på både sandiga och leriga jordar men når sin bästa utveckling på kraftigare jordar. Tätaste häckarna med bästa blomningen och fruktsättningen erhålls i soliga lägen. De svagt böjda kraftiga tornarna bidrar till att skapa en osedvanligt bra armering av häckhagtorn planterad som friväxande eller tuktad häck. Detta medför att man dels kan bygga höga smala eleganta klippta häckar, dels även kan skapa upp till 4 meter höga friväxande häckar, utan att riskera att de faller isär. Häckhagtorn bildar bra skydd för småfåglar samtidigt som frukterna uppskattas mycket, främst av trastar.

Man kan också se häckhagtorn som ett litet träd, särskilt i Mellansverige och Norrland, där utbudet av mindre träd är kraftigt begränsat. Trädet kan nå upp till 4-5 meter i höjd med 3-4 meters krona.

Användning

Bra som häckväxt, friväxande eller tuktad.

Förökning

Häckhagtorn är apomiktisk, dvs. fungerar som en fröförökad klon och ger en helt igenom homogen avkomma. Den förökas med frö. Liksom de flesta andra hagtorn har den dubbel frövila och ligger över hela första året. På våren andra året gror merparten av fröna.

Växtmaterialet säljs som två- eller treåriga plantor med avsikt att användas till häckar. På marknaden finns också småträd med stamhöjd på 150-180 respektive 180-200 cm. För större storlekar krävs vanligen kontraktsodling.

Växtbeskrivning/källor

Tomas Lagerström, Projekt Svenska Frökällor, Ultuna, SLU
Publicerad i Gröna Fakta 7/2003, Växter för framtiden V.

Litteratur:

Aldén, B. m.fl. 1998. Kulturväxtlexikon. LT:s förlag.

Bean, W. J. 1976. Trees & Shrubs Hardy in the British Isles. Vol I, 8th edition. John Murray.

Krüssman, G. 1976. Die Laubgehölze. Band I, 2 Auflage. Paul Parey.